

Posudek oponenta diplomové práce oboru Nutriční specialista

Název diplomové práce: Faktory ovlivňující kompenzaci diabetes mellitus 1. typu u gravidních žen

Autor práce: Bc. Lenka Dolejšová

Vedoucí práce: MUDr. Kateřina Anderlová, Ph.D.

Oponentka práce: MUDr. Hana Krejčí, Ph.D.

Akademický rok: 2020/2021

Posudek

Práce je logicky členěna a její struktura je adekvátní.

Abstrakt a klíčová slova odpovídají obsahu práce.

Volba tématu

Téma hodnotím jako aktuální. Těhotenství žen s DM 1. typu je spojeno se zvýšeným rizikem celé řady komplikací pro matku i plod a míra rizika je závislá na kompenzaci diabetu. Analýza faktorů, které hrají roli v kompenzaci diabetu gravidních žen, je proto důležitým předpokladem, jak prognózu jejich těhotenství zlepšit.

Zvolené téma hodnotím jako poměrně obtížné. Faktory ovlivňující kompenzaci diabetu a jejich posouzení jsou v kompetencích zkušených nutričních terapeutů, navíc s přesahem na problematiku těhotenství. Minimálně v teoretické části se autorka zhostila nesnadného úkolu výborně. Originalitu vlastního tématu hodnotím také kladně. Ke zvolenému postupu řešení mám ale výhrady, které zmiňuji v hodnocení praktické části.

Teoretická část

V teoretické části se autorka velmi podrobně věnuje nejen problematice DM 1. typu v graviditě, ale i diabetu obecně, včetně popisu jeho jednotlivých podtypů, diagnostice, sledování i léčbě. Obecně preferuji, pokud se i teoretická část práce drží zvoleného tématu. Podrobné popisy velmi širokého záběru problematiky diabetu nad rámec vymezeného tématu jsou spíše na škodu. Na druhou stranu oceňuji velmi pečlivé a po odborné stránce velmi erudované zpracování dané problematiky, proto poněkud široký záběr teoretické části hodnotím kladně. Autorka také do hloubky rozebrala výživové aspekty těhotenství u žen s diabetem.

Autorka čerpá z monografií a článků českých i zahraničních autorů a použité zdroje cituje správně.

Formulace autorky jsou adekvátní a srozumitelné. Jazyková výbava a způsob vyjadřování autorky jsou pro požadavky diplomové práce dostatečné.

Praktická část

Formulace cíle práce je stručná, spíše rámcová, hypotéza formulována nebyla.

S ohledem na téma práce bych očekávala například srovnání skupin žen s uspokojivou a neuspokojivou kompenzací diabetu v graviditě – jak se liší jejich návyky, self-management diabetu a další faktory, které jsou určující pro uspokojivou kompenzaci diabetu. Autorka zvolila šetření míry znalostí o diabetu, a zda tyto znalosti korelují s kompenzací diabetu. Mezi znalostmi a výslednou kompenzací stojí ale rozhodující faktor – zda a jak jsou znalosti skutečně uplatňovány. Tím se autorka nezabývala a spíše předpokládá, že daná znalost je automaticky uplatňována. Hodnocení korelace mezi mírou znalostí a kompenzací je tedy problematické a nespolehlivé. Jako problematické vidím také to, že do šetření byly zahrnuty jak ženy aktuálně těhotné, tak ženy, které byly těhotné někdy v minulosti. Ženy aktuálně těhotné jsou vysoce motivované k dosažení co nejlepší kompenzace. Ženy po porodu, které pečují o malé dítě, případně se již vrací do zaměstnání, zpravidla mají stejné znalosti, jako měly v těhotenství, ale řada z nich již nedosahuje stejně dobré kompenzace jako v těhotenství. Důvodem jsou ale jiné faktory (například nedostatek času na sebe), nikoli míra znalostí. Navíc vztahování znalostí k aktuální hodnotě glykovaného hemoglobinu nevypovídá nic o jejich kompenzaci v dřívějším těhotenství.

Formulace znalostních otázek a odpovědí v dotazníku nebyla vhodná a některé z nich ani neproěřovaly skutečně potřebné znalosti. S výjimkou asi čtyřech bezproblémových otázek mám námitky ke všem ostatním. Zmíním alespoň některé. Myslím, že pro kompenzaci diabetu není podstatná znalost správné definice termínů, jako jsou glykemický index nebo sacharidový poměr, ale schopnost rozlišit vhodné a méně vhodné zdroje sacharidů a správně si spočítat potřebnou dávku inzulínu. V tomto ohledu mohl být dotazník zaměřen více prakticky. Nepřijde mi také užitečné ověřovat znalost doporučené denní konzumace sacharidů, na které se neshodují ani odborné doporučené postupy a má být nastavena spíše individuálně. Na některé dotazy nemohla být dána zcela správná odpověď – např. v možnostech odpovědi na otázku č. 20, které potraviny mohou zvýšit příjem vlákniny, všechny uvedené potraviny vlákninu obsahují. Šlo tedy o to vybrat ty, které obsahují nejvíce vlákniny. Trefit právě 4 správné odpovědi je však otázkou náhody, protože instrukce k otázce byla, že mají vybrat jednu nebo více správných odpovědí (respondentka tedy neví, že jsou myšleny 4 s nejvyšším obsahem vlákniny). Místy se také objevují odborné termíny typu lipodystrofie bez vysvětlení pro laiky, co se tím myslí. Nesouhlasila bych také se zařazením kuskusu mezi nejvhodnější přílohy (patřil mezi správné odpovědi). Jedná se o instantní těstovinu s vyšším GI, bohužel včetně jeho celozrnné varianty. Glykemický index správně uvařených kvalitních těstovin je nižší než GI kuskusu. Nelze také souhlasit s odpovědí na otázku, jak vysoký glykovaný hemoglobin představuje riziko pro plod. Správná odpověď byla dle autorky nad 65 mmol/mol, ale řada rizik je spojena i s nižšími hodnotami a ženy, které je zvolily, odpověděly správně.

V popisu metodiky postrádám způsob vyhodnocení dotazníku. Znalostních otázek bylo 15, při jejich zcela správném vyplnění mohlo být získáno 34 bodů. Není však uvedeno, kolik bodů bylo přiděleno jednotlivým otázkám a u některých ani není zřejmé, které všechny odpovědi autorka hodnotila jako správné. Některé otázky byly hodnoceny více body a v celkovém hodnocení pak znalost dané oblasti hrála větší roli než jiné. V metodice chybí zdůvodnění proč.

Hlavní přínos práce vidím v opravdu pečlivě zpracované teoretické části, která by mohla sloužit jako samostatný odborný souhrnný text na dané téma, a vyvažuje tak zmíněné nedostatky praktické části.

Přílohy

Přílohy jsou zpracovány v odpovídající kvalitě.

Formální zpracování práce

Práce odpovídá normám, zákonným ustanovením a předpisům pro psaní bakalářských a diplomových prací (Opatření děkana č. 10/2010). Stylistická a gramatická úroveň práce je vyhovující.

Práce odpovídá požadavkům kladeným na diplomovou práci.

Doporučení / nedoporučení k obhajobě: Doporučuji práci k obhajobě.

Práci klasifikuji stupněm velmi dobře

V Praze dne 29. 5. 2021

MUDr. Hana Krejčí, Ph.D.
oponentka diplomové práce